

Stavovské profesijné organizácie poberateľov dávok z výsluhového zabezpečenia bezpečnostných zložiek Slovenskej republiky

Asociácia policajtov vo výslužbe (VETERAN POLICE SLOVAKIA)® a

Klub príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky vo výslužbe Snina

Klub príslušníkov Policajného zboru vo výslužbe Trebišov

Klub priateľov polície Banská Bystrica

Klub priateľov Polície Trenčín

Klub priateľov polície Lučenec

Zväz vojakov Slovenskej republiky a spolupracujúce združenia

Klub generálov Slovenskej republiky

Asociácia bývalých spravodajských dôstojníkov

V Bratislave 27. apríla 2021

SPOLOČNÉ STANOVISKO

k návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na prijatie zákona o odobratí nezaslúžených benefitov predstaviteľom komunistického režimu

Poslanci Národnej rady Slovenskej republiky uznesením č. 104 z 30. 04. 2020 schválili Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 - 2024. Okrem iných úloh sa vláda Slovenskej republiky v tomto vyhlásení (časť: Legislatívny proces na vládnej úrovni a Dôchodky a sociálne poistenie) zaviazala, že:

- posilní zásadným spôsobom princíp právnej istoty,
- zabezpečí dodržiavanie zákazu nepriamych novelizácií právnych predpisov a obsahovo nesúvisiacich novelizácií právnych predpisov (tzv. prílepkov),
- zabezpečí, aby nedochádzalo k prijímaniu všeobecne záväzných právnych predpisov bez ich náležitého prerokovania, osobitne s dotknutými subjektmi a verejnosťou, a to najmä tým, že sa zasadí o to, aby sa neodôvodňovane neobchádzalo medzirezortné pripomienkové konanie a
- presadí plošné zdanenie výsluhových dôchodkov bývalým príslušníkom komunistickej Štátnej bezpečnosti sadzbou 50 % na roky odpracované v ŠtB a zo získaných zdrojov navrhne vyplácanie osobitných príplatkov k dôchodkom pre politických väzňov, resp. ich manželky a manželov.

Napriek týmto skutočnostiam, nie vláda Slovenskej republiky, ale skupina 24 poslancov Národnej rady SR (16 OĽNO, 3 SME RODINA, 3 SAS a 2 Za ľudí) podala dňa 16. 04. 2021 do Národnej rady SR (tlač č. 516) návrh na prerokovanie zákona o odobratí nezaslúžených benefitov predstaviteľom komunistického režimu, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939 – 1989 a o založení ústavu pamäti národa a o doplnení niektorých zákonov, zákon č.

328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

Aj keď poslanci Národnej rady SR majú právo zákonodarnej iniciatívy a vláda SR uznesením č. 120/2021 zriadila pracovnú skupinu na vypracovanie legislatívneho návrhu na odobratie nezaslúžených benefitov v oblasti dôchodkového zabezpečenia predstaviteľom komunistického režimu, **uplatnením takéhoto postupu, t. j. predložením návrhu zákona, skupina poslancov Národnej rady SR vlastne neguje citované vyhlásenie vlády Slovenskej republiky, ktoré ako poslanci Národnej rady SR schválili, zároveň znemožňujú účasť verejnosti na legislatívnom procese** (zákon č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a Legislatívne pravidlá vlády SR) kde je uložená aj povinnosť vypracovať právny predpis za účasti verejnosti a možnosť verejnosti, napr. uplatniť aj zásadné hromadné pripomienky.

Vzhľadom na uvedené, a keďže verejnosti nebolo umožnené sa doposiaľ, v rámci legislatívneho procesu, k návrhu zákona vyjadriť, si Vás dovoľujeme v súvislosti s rokovaním Národnej rady SR o tomto poslaneckom návrhu zákona aj týmto spôsobom osloviť.

Zároveň si dovoľujeme upozorniť na to, že rokovanie Národnej rady SR o návrhu zákona, na základe predloženého poslaneckého návrhu, **obchádza riadny legislatívny proces, vynecháva z tohto procesu konštruktívnu kritiku a diskusiu nielen odbornej, ale aj ostatnej verejnosti, ktorej absenciu nemožno nahradiť takým to postupom.**

V tejto súvislosti upozorňujeme aj na to, že Asociácia policajtov vo výslužbe požiadala predsedu pracovnej skupiny zriadenej uznesením vlády č. 120/2021, aby za účelom možnosti zapojenia sa verejnosti do legislatívneho procesu, delegoval do tejto skupiny aj zástupcu Asociácie policajtov vo výslužbe, predseda ale ani opakovanej žiadosti nevyhovel.

Aj vzhľadom na uvedené, si Vás dovoľujeme osloviť s naliehavou žiadosťou, aby ste pri rokovaní o tomto spornom poslaneckom návrhu zvažovali predovšetkým argumenty odbornej a ostatnej verejnosti a nepodielali sa na tvorbe právnej normy, ktorá by mohla spochybniť Slovenskú republiku ako demokratický a právny štát.

Podľa predkladateľov poslaneckého návrhu je cieľom a hlavným účelom tohto zákona odobratie nezaslúžených benefitov poskytovaných v dôchodkovom zabezpečení bývalým vrcholovým predstaviteľom komunistickej moci a jej aparátu v bezpečnostných zložkách s tým, že navrhovaný zákon má zároveň slúžiť aj ako varovanie do budúcnosti, že porušenia základných ľudských práv a slobôd zo strany akéhokoľvek režimu nebudú tolerované a osoby, ktoré taký režim podporujú, nebudú za svoju službu v prospech neho žiadnym spôsobom privilegované. Zároveň je zdôraznené, že účelom zákona nie je žiaden akt pomsty voči dotknutým osobám, ale je ním nastolenie základnej spoločenskej spravodlivosti.

Zastávame názor, že prijatie návrhu tohto zákona odporuje Ústave SR a okrem toho sa politickým spôsobom vyrovnáva s historickou minulosťou a zároveň:

- porušuje princíp právnej istoty,
- porušuje princíp predvídateľnosti práva,
- porušuje princíp rovnosti,
- porušuje princíp súdnej ochrany,
- uplatňuje princíp kolektívnej viny,
- nesystémovým riešením navrhuje ďalší spôsob postihovania príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti zaradeným v zložke Štátnej bezpečnosti, príslušníkom Spravodajskej správy Generálneho štábu Československej ľudovej armády a príslušníkom spravodajských útvarov Pohraničnej stráže a
- opomína a obchádza činnosť iných orgánov štátu komunistického režimu ako sú

súdy, prokuratúra a väzenstvo.

Slovenská republika deklaruje v Ústave SR, že je demokratický a právny štát, ktorý uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

Zmena podstatných náležitostí demokratického právneho štátu je neprípustná a výkladom právnych noriem nie je možné ospravedlniť odstránenie alebo ohrozenie základov demokratického štátu. Zákony a podzákonné normy musia byť v súlade s ústavným poriadkom. **Demokratický právny štát má určité atribúty a princípy, ktorými je povinný sa riadiť a ani Národná rada SR nie je oprávnená ich nerešpektovať alebo ich meniť.**

Aj Ústavný súd SR pri svojej rozhodovacej činnosti:

- už vyslovil, že neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu zaručeného v čl. 1 ods. 1 Ústavy SR je aj **princíp právnej istoty a ochrany dôvery všetkých subjektov práva v právny poriadok,**
  - uviedol, že medzi ústavné princípy vlastné právnemu štátu patrí aj **zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov,**
  - viackrát zdôraznil, že k princípu právnej istoty neodmysliteľne **patrí aj ochrana legálne nadobudnutých práv,**
  - že z hľadiska princípu právnej istoty **podlieha ochrane aj tzv. legitímne očakávanie, ktoré je užšou kategóriou ako právna istota.** Štát, aj keď nekoná retroaktívne alebo nezasiaha do nadobudnutých práv, môže vertikálnym mocenským zásahom, napríklad náhlou, resp. neočakávanou zmenou pravidiel, na ktoré sa adresáti právnych noriem spoliehali, porušiť princíp právneho štátu. Všeobecný princíp právneho štátu je kľúčový princíp, na ktorom je budovaný celý právny poriadok i celý systém fungovania nášho štátu. Znamená to, že tento princíp sa premieta bez rozdielu do všetkých oblastí spoločenského života. **Ústavný súd ako orgán ochrany ústavnosti je povinný rešpektovať rámec právneho štátu, v ktorom je okrem iného garantovaná právna istota vrátane ochrany legálne nadobudnutých práv, ako aj legitímnych očakávaní, a tiež trvácnosť a stabilita právnych noriem, a je zakázaná svojvôľa v činnosti orgánov verejnej moci, parlament z toho nevynímajúc.** V dôsledku posunu v nazeraní na ústavné princípy nastal posun aj v smere od formálneho chápania právneho štátu k jeho materiálnemu chápaniu, ku ktorému sa ústavný súd svojou judikatúrou zreteľne prihlásil. Pri formálnom chápaní právneho štátu sa ústavné princípy uplatňujú v limitoch ústavných textov aplikovaných na základe gramatických a formálno logických metód identifikujúcich obsah právnych predpisov. Takýto prístup znamená, že ak ústavný text, napr. výslovné neustanovuje, že určité nároky sú neodňateľné, t. j. sú zaručené akoby „len“ zákonnými zárukami, možno potom „legalizovať“ akékoľvek zásahy štátu. Materiálne chápanie právneho štátu takýto prístup vylučuje.
  - uviedol, že **prísne kritéria, pri uplatňovaní princípu právneho štátu musia platiť pre obsah právnych predpisov, t. j. predovšetkým tých, ktoré zasahujú do osobitne citlivých oblastí, akou je aj sociálny status fyzických osôb - dôchodcov s dopadom na zabezpečenie podmienok na ich dôstojný život. Zabezpečenie dôchodcov sa realizuje predovšetkým prostredníctvom dôchodkových dávok.**
- A. Prioritne poukazujeme na to,** že štát doposiaľ riešil tieto otázky **systemovo** a to tak, že:
1. Štát zrušil zložku Štátnej bezpečnosti už v období vlády národného porozumenia a to k 15. februáru 1990 (Rozkaz ministra vnútra Československej socialistickej republiky č.

17 zo dňa 31. januára 1990). Týmto aktom boli útvary Štátnej bezpečnosti zrušené, riadiaci príslušníci boli zo služobného pomeru prepustení a ostatní príslušníci boli personálne dočasne, najdlhšie do 31. 12. 1990, začlenení do novovzniknutého Úradu na ochranu ústavy a demokracie, resp. Úradu pre pasovú službu a cudzineckú agendu. Zoznam útvarov zložiek Štátnej bezpečnosti v období od 1. 1. 1969 do 15. 2. 1990 bol zverejnený v prílohe č. 1 Rozkazu ministra vnútra Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky č. 61/1990 zo dňa 15. 5. 1990.

Následne po zrušení zložky Štátnej bezpečnosti boli vykonávané previerky príslušníkov Štátnej bezpečnosti a to tak, že väčšine z **nich bol služobný pomer k 31. 12. 1990:**

• **ukončený prepustením**

- na základe výsledkov previerkových komisií a po vyjadrení o nedoporučení občianskymi komisiami alebo
- ak pre nich nebolo v dôsledku zásadných organizačných zmien schválených vládou ČSFR v ZNB iné zaradenie.

• **uvolnením** (na vlastnú žiadosť).

V obidvoch prípadoch **a to aj v prípadoch keď služobný pomer skončil napr. pred rokom 1990 štát „postihol“** bývalých príslušníkov Štátnej bezpečnosti tak, že nemali **nárok na príspevok za službu**, ktorý sa podľa zákona č. 328/2002 Z. z. **považuje za výsluhový dôchodok**, ale ani **na odchodné a platové vyrovnanie**.

Tento postup bol upravený zákonom č. 169/1990 Zb. o občianskych komisiách pôsobiacich v rezortoch ministerstiev vnútra a o zmene a doplnení zákona č. 100/1970 Zb. o služobnom pomere príslušníkov ZNB (nadobudol účinnosť 9. 5. 1990) tak, že boli rozšírené **dôvody prepustenia zo služobného pomeru** a to: **na základe vyjadrenia občianskej komisie a aj na základe zásadných organizačných zmien v ZNB**, konkrétne:

- § 100 ods. 1 písm. a): „ak pre neho nie je v dôsledku zásadných organizačných zmien schválených vládou Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky v Zbore národnej bezpečnosti iné zaradenie,“.
- V § 100 ods. 1 sa za písmeno f) vkladá nové ustanovenie tohto znenia: g) „ak podľa vyjadrenia občianskej komisie nie je spôsobilý na výkon služby v Zbore národnej bezpečnosti.“.
- § 101 ods. 2: „Pri rozhodovaní o prepustení príslušníka zo služobného pomeru z dôvodov uvedených v § 100 ods. 1 písm. g) vychádza služobný orgán z vyjadrenia občianskej komisie.“.

Okrem toho boli doplnené **aj dôvody nepriznania resp. „odňatia“ príspevku za službu a to** konkrétne v § 114a v ods.:

- (1) Príslušníkom Zboru národnej bezpečnosti, ktorí **boli trvale alebo prechodne** zaradení v zložke Štátnej bezpečnosti a ich služobný pomer sa skončil **v čase od 1. januára 1971 do 10. mája 1990, nepatrí od 1. septembra 1990 príspevok za službu** podľa § 110 až 114, pokiaľ na ich žiadosť a odporúčanie občianskej komisie nerozhodne služobný orgán inak.
- (2) Príslušníkom Zboru národnej bezpečnosti, ktorí **boli trvale alebo prechodne** zaradení v zložke Štátnej bezpečnosti a ktorých služobný pomer sa **skončil uvolnením na žiadosť** podanú v čase **od 1. januára 1990 do 31. júla 1990** alebo **prepustením spôsobom uvedeným v § 101 ods. 6** (t. j. z organizačných dôvodov alebo na základe vyjadrenia občianskej komisie), **nepatrí odchodné** podľa § 108, **platové vyrovnanie** podľa § 109 **ani príspevok za službu** podľa § 110 až 114, pokiaľ na ich žiadosť a

odporúčanie občianskej komisie nerozhodne služobný orgán inak.

- (3) Príslušníkom Zboru národnej bezpečnosti, ktorých služobný pomer sa skončil v čase **po 9. máji 1990 prepustením** z dôvodov uvedených v § 100 ods. 1 písm. a), d), e), f) a g), **nepatrí** odchodné podľa § 108, platové vyrovnanie podľa § 109 ani **príspevok za službu** podľa § 110 až 114. Ak sa služobný pomer skončil z dôvodu uvedeného v § 100 ods. 1 písm. a), možno takto postupovať iba do 31. decembra 1990.“.

Vzhľadom na uvedené tieto osoby nezískali žiadne „benefity“ v oblasti dôchodkového zabezpečenia, nakoľko týmto osobám **odchodné, platové vyrovnanie, ale ani príspevok za službu** pri skončení služobného pomeru **priznaný nebol**, resp. tým osobám, ktorým služobný pomer **skočil od 1. januára 1971 do 10. mája 1990** a bol im príspevok za službu priznaný, tak im tento príspevok za službu bol od 1. septembra **odňatý (t. j. už nepatrí)**.

V súvislosti s postihovaním bývalých príslušníkov Štátnej bezpečnosti je potrebné uviesť aj to, že štát ich **postihol** aj neskôr a to tým, že tieto osoby sa podľa § 14 ods. 1 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov nepovažujú za bezpečnostne spoľahlivé osoby a bol **im preto skončený služobný pomer príslušníka Policajného zboru** a štát ich postihuje doposiaľ aj tým, že sa **nemôžu zamestnať** tam, kde sa bezpečnostná spoľahlivosť osôb vyžaduje.

2. Štát osobitne postupoval v prípade Vojenskej kontrarozvedky (ďalej len „VKR“) - bývalá 3. Správa Federálneho ministerstva vnútra, ktorá nebola nikdy zrušená, ale uznesením predsedníctva vlády ČSSR č. 3 a 4 zo 4. januára 1990 a dohody medzi federálnymi ministerstvami vnútra a národnej obrany bolo k 1. júlu 1990 rozhodnuté o jej prevedení do rezortu Federálneho ministerstva obrany. Rozkazom ministra obrany bola premenovaná na Vojenské obranné spravodajstvo (ďalej len „VOS“). Následne bola vykonaná rozsiahla zmena organizačných štruktúr VOS a vojaci z povolania, ktorí boli na výkon služby zaradení v organizačných štruktúrach VOS boli na základe **dobrovoľnosti**, reatestovaní v súlade s Rozkazom ministra obrany č. 015/1990 o reatestáciách dôstojníkov VOS. Predsedom a členmi reatestačnej komisie boli poslanci branne-bezpečnostného výboru Federálneho zhromaždenia za Občianske fórum, resp. Verejnosť proti násiliu, ako aj odborná a občianska verejnosť. Tieto komisie z 819 príslušníkov 770 príslušníkom VKR, po vykonanej reatestácii, **potvrdili a deklarovali „spôsobilosť ďalej vykonávať službu vojaka z povolania respektíve profesionálneho vojaka v armáde podľa platných právnych noriem, a to ako z hľadiska odborného, ale i morálneho“**. Takto reatestovaní príslušníci bývalej VKR a príslušníci Spravodajskej správy GŠ ČSĽA sa stali základom pre tvorbu nových štruktúr VOS, Vojenskej spravodajskej služby a novo vznikajúcej Vojenskej polície v rokoch 1990 - 1992 a predovšetkým stáli pri zrode spravodajských a bezpečnostných štruktúr v samostatnej Slovenskej republike. Uvedený postup bol vykonaný len v Armáde ČSFR. V ozbrojených silách Poľska, Maďarska a Nemecka takýto náročný reatestačný previerkový postup spôsobilosti vykonávať službu v armáde nebol aplikovaný. Z tohto titulu aplikovať riešenie situácie v týchto krajinách na riešenie situácie v armáde ČSFR je právne neopodstatnené.

V období existencie ČSFR do roku 1992 boli centrálné orgány vrátane spravodajských a bezpečnostných zložiek Armády ČaSFR do značnej miery dislokované v súčasnej Českej republike. Z týchto dôvodov aj drvivá väčšina príslušníkov týchto služieb, ktorých by sa mal dotýkať navrhovaný zákon, prešla na Slovensko až po rozdelení ČSFR. Je preto logické, že riešenie tejto problematiky by malo byť analogické ako v Českej republike. Z vyššie uvedeného tiež vyplýva, že uvedený návrh zákona je odtrhnutý od

právneho a faktického vývoja v spravodajských službách i vojenskej polícii armády SR po roku 1989. Bezúhonnosť vojenských spravodajských a bezpečnostných zložiek bola už riešená v rokoch 1990-92 v rámci armády ČSFR tak ako bolo uvedené vyššie. Z týchto dôvodov je navrhované riešenie právne neopodstatnené a fakticky by išlo o popieranie činnosti a výsledkov Federálneho zhromaždenia ČSFR pri reatestáciách príslušníkov bývalej VKR a ZS/GŠ. V Českej republike boli tieto závery reatestačných komisií plne akceptované pri posudzovaní služby príslušníkov VKR v armáde ČR. Nespochybniteľnosť tohto rozhodnutia o bezúhonnosti a ich spôsobilosti pre službu týchto osôb, potvrdil nakoniec i Najvyšší správny súd Českej republiky a tiež aj Ústavný súd - Uznesenie US 435/04, čo viedlo k zrušeniu zákona parlamentu ČR č. 34/1995 Sb. (odňatie započítateľnosti doby služby vo VKR do doby služby v armáde pre určenie výšky výsluhového dôchodku) zákonom č.221/1999 Sb. o vojakoch § 165, ods.7.

V súvislosti s postihovaním bývalých príslušníkov je potrebné uviesť aj to, že štát aj ich **postihol** aj neskôr a to tým, že tieto osoby sa podľa § 14 ods. 1 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov nepovažujú za bezpečnostne spoľahlivé osoby a bol **im preto skončený služobný pomer profesionálneho vojaka** a štát ich postihuje doposiaľ aj tým, že sa **nemôžu zamestnať** tam, kde sa bezpečnostná spoľahlivosť osôb vyžaduje.

3. Štát samostatnými, k tomu určenými zákonmi, prijímal opatrenia na finančné kompenzácie politických väzňov. Išlo o:

- Zákon č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách.
- Zákon č. 462/2002 Z. z. o poskytnutí jednorazového finančného príspevku politickým väzňom.
- Zákon č. 726/2004 Z. z. o poskytnutí jednorazového peňažného príspevku osobám zaradeným v rokoch 1948 až 1954 do vojenských táborov nútených prác a pozostalým manželkám po týchto osobách v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 547/2005 Z. z. o odškodnení obetí okupácie Československa vojskami Zväzu sovietskych socialistických republík, Nemeckej demokratickej republiky, Poľskej ľudovej republiky, Maďarskej ľudovej republiky a Bulharskej ľudovej republiky.
- Zákon č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politických väzňom v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 365/2020 ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Okrem toho štát kompenzuje politických väzňov aj tak, že ročne prispieva dotáciami občianskym združeniam, ktoré zastupujú politických väzňov (napr. Politickí väzni Zväz protikomunistického odboja, Konfederácia politických väzňov a Svetové združenie bývalých politických väzňov). Napr. v roku 2019 to bolo sumou 163.000,00 EÚR.

Vzhľadom na uvedené je predkladaný návrh zákona aj nesystémový, a ak štát chce skutočne ešte postihovať tieto osoby tak by to mal realizovať ako doposiaľ t. j. systémovo a v nadväznosti na už doposiaľ uplatnené mechanizmy.

B. Poukazujeme aj na to, že:

Ďalší spôsob postihovania príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti v zložke Štátnej bezpečnosti, príslušníkov Spravodajskej správy Generálneho štábu Československej ľudovej armády a príslušníkov spravodajských útvarov Pohraničnej stráže a v navrhovanom zákone („bez zahrnutia obdobia služby a zárobkov/vymeriavacích základov do výpočtu sumy dôchodku“) je v rozpore s niektorými už uvádzanými princípmi právneho štátu, nakoľko aj ich dôchodky

(starobné, ktoré sa považujú za výsluhové, výsluhové, alebo starobné priznané Sociálnou poisťovňou) plnia ten istý účel ako ostatné starobné dôchodky iných občanov. Takýto rozdielny prístup považujeme nielen za **nesystémový, ale aj diskriminačný**, nakoľko všetky druhy dôchodkov plnia ten istý účel - zabezpečenie príjmu v starobe.

Zavedením navrhovaného ďalšieho spôsobu postihovania bývalých príslušníkov, vo vzťahu k uvedeným dôchodkom a spôsobom, akým je navrhovaný, by došlo **k porušeniu princípu rovnosti**, teda čl. 1 a čl. 3 Listiny základných práv a slobôd a čl. 14 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Okrem toho, ukončením služobného pomeru navrhovaným príslušníkov došlo k ukončeniu právneho vzťahu so štátom. **Štátu (dlžník) tým vznikla presne špecifikovaná povinnosť a bývalému príslušníkovi Štátnej bezpečnosti (veriteľ) vznikol nárok na dôchodok podľa v tom čase platných zákonov. Akýkoľvek budúci zásah štátu do obsahu tohto vzťahu je jednostranným zásahom s retroaktívnymi dôsledkami a to formou pravej retroaktivity, ktorá je neprípustná**, nakoľko v tomto prípade by išlo o zavedenie odňatia časti už v minulosti priznaného dôchodku, čiže ide **o jednostranný zásah štátu s retroaktívnymi účinkami do práva na ochranu už v minulosti nadobudnutého majetkového práva na existujúci majetok**. Týmto by bol **porušovaný ústavný princíp právnej istoty a ochrany v minulosti nadobudnutých práv**.

Z niektorých rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva k tejto problematike (napr. prípad *Bucheň verzus Česká republika*, rozsudok zo dňa 22. 11. 2002, sťažnosť č. 36541/97, prípad *Gaygusuz proti Rakúsku*, zo dňa 16. 09. 1996, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí, 1996-IV, str. 1142, odst. 41) je možné odvodiť, že **štát nemôže už raz priznaný výsluhový dôchodok, akýmkoľvek manipuláciami v budúcnosti, odoberať alebo znižovať, nakoľko ide o majetkové právo** v zmysle článku 1 Protokolu č. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Navrhovaný ďalší spôsob postihovania navrhovaných príslušníkov okrem iného **vylučuje z doby poistenia na dôchodkové účely aj určitú dobu zamestnania**, ktorá je definovaná v návrhu zákona ako „služba“. Bývalí príslušníci, ale túto dobu poistenia skutočne „odpracovali“ a odvádzali (a to aj do Sociálnej poisťovne) poistné odvody (do roku 1993 vo forme daní a potom ako poistné odvody) a v tom čase vlastne nemohli byť zamestnaní iným zamestnávateľom. Takýto spôsob **vyúčtenia** doby zamestnania z obdobia poistenia pre dôchodkové poistenie alebo zabezpečenie je neakceptovateľný a nemožný. **V prípade jeho realizácie bude okrem iného potrebné určiť spôsob, ako budú štátom finančné prostriedky na tieto účely a za toto obdobie odvedené štátu týmto osobám vrátené**.

Podľa nášho názoru, je navrhovaný ďalší spôsob postihovania príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti v zložke Štátnej bezpečnosti, príslušníkov Spravodajskej správy Generálneho štábu Československej ľudovej armády a príslušníkov spravodajských útvarov Pohraničnej stráže v rozpore s ústavným poriadkom, bezpečnostnými záujmami štátu, ako aj dobrými mravmi, a toto navrhované ďalšie postihovanie je okrem toho **nesystémové a vymyká sa aj právnym zvyklostiam v našom štáte**.

C. **Poukazujeme aj na to**, že:

navrhovaný ďalší spôsob postihovania príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti v zložke Štátnej bezpečnosti, príslušníkov Spravodajskej správy Generálneho štábu Československej ľudovej armády a príslušníkov spravodajských útvarov Pohraničnej stráže sa má vzťahovať aj na osoby, ktorých previerkové a občianske komisie uznali ako spôsobilé na ďalší výkon služby a:

- a) Tieto aj napriek „kladnému“ vyjadreniu občianskych komisií v tom období požiadali o uvoľnenie resp. prepustenie nakoľko splnili podmienku nároku na starobný dôchodok podľa zákona č. 100/1988 Zb. Tieto osoby teda poberajú (ak nezomreli):
- **starobný dôchodok**, ktorý sa teraz podľa § 125 zákona č. 328/2002 Z. z. **považuje za výsluhový dôchodok** alebo
  - poberajú **príspevok za službu** (do dosiahnutia veku 60 rokov) a potom **starobný dôchodok**, ktorý sa podľa § 125 zákona č. 328/2002 Z. z. **považuje za výsluhový dôchodok**.
- b) **Služobný pomer im trval ďalej** a neskôr služobný pomer skončil uvoľnením alebo prepustením. Ak osoba splnila podmienku nároku na starobný dôchodok podľa zákona č. 100/1988 Zb. tak jej bol priznaný starobný dôchodok podľa § 132, resp. ak splnila podmienku priznania príspevku za službu tak jej bol priznaný príspevok za službu podľa § 110 zákona č. 100/1970 Zb. o služobnom pomere príslušníkov ZNB resp. § 119 zákona č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov PZ SR.
- c) **Služobný pomer im trval ďalej** a služobný pomer skončil uvoľnením alebo prepustením. Ak osoba splnila podmienku nároku na výsluhový dôchodok, tak jej bol priznaný výsluhový dôchodok, resp. ak splnila podmienku na výsluhový príspevok, tak jej bol priznaný výsluhový príspevok (§ 38 a 32 zákona č. 328/2002 Z. z.).
- d) Osoby, ktorých závery previerkovej komisie boli, **že nie sú spôsobilé** na ďalší výkon služby v ZNB, **ale na ich žiadosť** a odporúčanie občianskej komisie **rozhodol služobný orgán inak**, t. j. ostali naďalej v ZNB, resp. im bol priznaný príspevok za službu a pod.

Zastávame stanovisko, že štát nemôže, a to ani po 30 rokoch, ignorovať a spochybňovať vyjadrenia občianskych komisií, ktoré na tento účel sám zriadil zákonom, nakoľko týmto osobám **neboli potvrdené konania** (do vykonania previerok), **ktoré by potvrdili nielen konania, na ktoré poukazuje návrh zákona, ale ani iná trestná činnosť, resp. protispoločenská činnosť**. Naopak, tieto osoby zložili novú prísahu a naďalej plnili úlohy na úseku svojho služobného zaradenia. **Takéto konanie štátu, t. j. uplatňovanie protiústavného princípu kolektívnej viny a nedodržiavanie ďalších základných princíпов demokratického štátu, a to princípu právnej istoty a princípu predvídateľnosti práva, by bolo nielen nelogické, nesystémové, ale aj nezákonné, a až protiústavné a aj preto je návrh zákona koncipovaný nesprávne.**

Vzhľadom na uvedené, nie je možné, aby (ak by bol tento zákon prijatý) boli aj tieto osoby „zaradené“ do evidencie osôb, ktoré vykonávali „službu“ a nie sú preto ani zákonné dôvody, aby v rámci navrhovaného ďalšieho spôsobu postihovania príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti v zložke Štátnej bezpečnosti, príslušníkom Spravodajskej správy Generálneho štábu Československej ľudovej armády a príslušníkom spravodajských útvarov Pohraničnej stráže boli aj týmto osobám nivelizované dôchodky akýmkoľvek spôsobom.

D. Poukazujeme aj na to, že:

v dôvodovej správe k návrhu zákona (v časti Doložka vybraných vplyvov, Vplyvy) sa predpokladá, že prijatie zákona bude mať mierne pozitívny vplyv na rozpočet verejnej správy, vďaka úspore časti výdavkov v oblasti sociálneho zabezpečenia, ktoré sú poskytované bývalým predstaviteľom komunistického režimu. **Ďalej aj to, že náklady súvisiace s navýšením počtu zamestnancov Ústavu pamäti národa súvisiacim s vytváraním evidencie a vydávaním potvrdení budú kryté úsporou. V takomto prípade by finančné prostriedky (úspora) boli výdavkami osobitných účtov a prostriedky zhromaždené vo**

fonde sociálneho zabezpečenia profesionálnych vojakov a policajtov nie sú prostriedkami štátneho rozpočtu a štát s nimi nemôže voľne disponovať.

V tejto súvislosti upozorňujeme, že osobitný systém sociálneho zabezpečenia, ktorý je oddelený od I. piliera povinného dôchodkového poistenia všeobecného systému sociálneho poistenia ostatných občanov (spravované Sociálnou poisťovňou), je tiež tzv. priebežným systémom (prostriedky vybrané z poistných odvodov policajtov a vojakov na výsluhové zabezpečenie sa priebežne prerozdeľujú aj na výsluhové dôchodky t. j. policajti a vojaci v aktívnej službe odvádzajú odvody a z tých sa okamžite vyplácajú výsluhové dôchodky existujúcim policajtom a vojakom na dôchodku). To znamená, že príjmami osobitných účtov, z ktorých sú vyplácané všetky sociálne dávky, sú aj mesačné poistné odvody na dôchodkové zabezpečenie príslušníkov Policajného zboru a profesionálnych vojakov a jeho výdavkom sú aj mesačne vyplácané výsluhové dôchodky. Tieto dávky teda nie sú vyplácané zo štátneho rozpočtu, ale na ich vyplácanie sa mesačne „skladajú“ príslušníci Policajného zboru a profesionálni vojaci, ktorí sú v súčasnosti v aktívnej službe.

Vzhľadom na uvedené je neakceptovateľné a neprijateľné, aby štát časť finančných prostriedkov, ktoré sú priebežne mesačne, ako poistné odvody, odvádzané príslušníkmi na vyplácanie výsluhových dôchodkov a starobných dôchodkov (ktoré sa podľa zákona č. 328/2002 Z. z. považujú za výsluhové) použil na iné účely ako na vyplácanie výsluhových dôchodkov. Okrem toho, by takýto spôsob použitia poistných odvodov príslušníkov na výsluhové dôchodky bez ohľadu na to, na aké iné účely budú použité:

- porušoval zásady právnej istoty a predvídateľnosti práva,
- narušoval stabilitu osobitných účtov,
- vyvolal v slúžiacich príslušníkoch nespokojnosť a neistotu z možného ohrozenia vyplácania dávok výsluhového zabezpečenia v budúcnosti a po skončení ich služobného pomeru a
- vyvolal aj negatívne odozvy nielen všetkých poberateľov dávok z výsluhového zabezpečenia, ale aj slúžiacich príslušníkov.

V tej súvislosti chceme upozorniť aj na to, že vláda Slovenskej republiky sa vo svojom programovom vyhlásení zaviazala garantovať a zachovať stabilizáciu existujúceho sociálneho systému sociálneho zabezpečenia policajtov tak, aby bol dlhodobou pevnou oporou a preto je takýto návrh zákona **v úplnom rozpore s týmto záväzkom.**

E. Poukazujeme aj na to, že:

v dôvodovej správe (Všeobecná časť) sa uvádza ako dôvod aj „nadštandardné odmeňovanie a z toho plynúce vyššie starobné alebo výsluhové dôchodky vrcholových predstaviteľov komunistickej štátnej moci, resp. funkcionárov, príslušníkov a zamestnancov bezpečnostných zložiek, ako aj nadpriemerné vdovské a vdovecké dôchodky ich rodinných príslušníkov odvodené od týchto vyšších dôchodkov, boli – a sú – z pohľadu spoločnosti, ktorej najvyššou aspiráciou je sloboda jednotlivca a vláda práva, nezaslúženými, nespravodlivými a nemorálnymi benefitmi ich príjemcov.“. Ďalej aj to, že „Dôchodkové zabezpečenie bývalých vrcholových predstaviteľov komunistickej moci a ich aparátu v bezpečnostných zložkách (príslušníkov, funkcionárov a zamestnancov týchto zložiek) je totiž aj v súčasnosti vysoko nadpriemerné, zatiaľ čo dôchodkové zabezpečenie osôb, ktorých komunistická moc a jej bezpečnostné zložky prenasledovali a obmedzovali na ich právach a slobodách, je typicky podpriemerné, až veľmi nízke.

Iba takéto definovanie „nezaslúžených benefitov“, na ktorých je založený predkladaný návrh zákona je nedostatočne odôvodnené, nie je podložené preukázateľnými a dohľadateľnými faktami, argumentmi a preto nie je prijateľné a ani akceptovateľné.

K tomu dávame do pozornosti, že aj na tieto dôchodky (v období až do roku 2003) **bola maximálna suma dôchodku zákonom obmedzená** a aj keby príjmy týchto osôb boli nadštandardne vysoké, **tak pre výpočet sumy dôchodku neboli zohľadnené.**

F. Poukazujeme aj na to, že:

1. Predkladatelia návrhu zákona nedostatočne vymedzili okruhy prípadov resp. skupín osôb, ktorých služobný pomer bol z hľadiska skutočne vykonávanej činnosti len formálny a dotknutá osoba vykonávala v skutočnosti inú činnosť, predstavujúcich výnimku z obdobia služby. V dôvodovej správe (Osobitná časť) je uvedený iba najtypickejší príklad (vrcholová športová činnosť). Návrh zákona ale definuje „službu“ ako dobu, počas ktorej bola osoba „príslušníkom Zboru národnej bezpečnosti zaradeným v zložke Štátnej bezpečnosti, príslušníkom Spravodajskej správy Generálneho štábu Československej ľudovej armády alebo príslušníkom spravodajských útvarov Pohraničnej stráže v období od 25. februára 1948 do 9. decembra 1989“, a činnosť v štátnom orgáne umožnila komunistickému režimu a tým, ktorí ho aktívne presadzovali, zasahovať do života občanov a iných osôb v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom. Tento spôsob vymedzenia osôb dáva príslušnému orgánu štátu (Ústavu pamäti národa) nielen svojvoľný výklad, ale umožňuje mu do evidencie osôb zaradiť všetkých bez ohľadu na funkčné zaradenie a skutočne vykonávanú činnosť (napr. vodiči, asistentky atď.) a môžu byť preto, **ak by bol tento návrh zákona prijatý**, postihnuté aj osoby, ktoré činnosti uvedené v návrhu zákona nevykonávali, resp. sa na nich nepodielali. **Toto je ale v rozpore s cieľom a účelom navrhovaného zákona a okruhy prípadov, resp. skupín osôb predstavujúcich výnimku by mali byť vyšpecifikované tak, aby nebolo možné do evidencie „zaradiť“ osoby, ktoré činnosti opísané v návrhu zákona nevykonávali, resp. sa na nich nepodielali.**

2. Predkladatelia návrhu zákona **neuviedli medzi postihované osoby všetky štátne orgány**, ktoré umožňovali komunistickému režimu a tým, ktorí ho aktívne presadzovali, zasahovať do života občanov a iných osôb, tak ako je to uvedené v § 27a (Služba) a § 1 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 125/1996 Z. z. o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického režimu v znení zákona č. 338/2020 Z. z., kde sa uvádza aj to, že:

- komunistický režim a tí, ktorí ho aktívne presadzovali, popravoval, vraždil a väznil občanov vo väzniciach a táborech nútených prác, pri vyšetrovaní a v dobe väznenia používal brutálne metódy vrátane fyzického mučenia a psychického mučenia a vystavovania neľudským útrapám,
- výsledkom politických procesov boli tresty v podobe dlhoročného väznenia, až po postih najvyšší – popravy, ktoré boli v skutočnosti justičnými vraždami a
- sú zodpovedné za justičné zločiny vykonané v politických procesoch.

Zastávame preto názor, **že keby už taký zákon mal byť prijatý tak potom, by sa mal vzťahovať aj iné štátne orgány, ako je prokuratúra, súdy a väznenstvo**, ktoré počas citovaného obdobia, najmä v trestnom konaní, zohrávali určujúcu úlohu, mali rozhodujúce právomoci a rozhodovali o vine, treste a vykonávali aj samotný výkon trestu.

V tejto súvislosti poukazujeme aj na to, že v § 2 písm. g) zákona č.553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu v období 1939-1989 je **za bezpečnostnú zložku považovaný aj odbor vnútornej ochrany Zboru nápravnej výchovy, ale v návrhu zákona táto zložka nie je uvedená.**

Skutočnosť, že by do návrhu zákona neboli zahrnuté všetky štátne orgány, ktoré

umožňovali komunistickému režimu konať tak, ako je to v návrhu zákona uvedené **zakladá neprípustnú nerovnosť osôb pred zákonom a tým, v prípade jeho prijatia bude porušené právo na rovnakú ochranu bez akejkoľvek diskriminácie (čl. 4 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, Ústavný zákon č. 23/1991 Z. z.)**.

So zreteľom na všetky uvedené skutočnosti žiadame poslancov Národnej rady SR, aby v rámci legislatívneho procesu, a pri prerokovaní návrhu zákona v Národnej rade SR, zohľadnili predovšetkým odborné argumenty a fakty, ktoré sú dohľadateľné a zároveň upozorňujem na to, že neexistuje žiadny dôvod, aby Národná rada SR schválila tento návrh zákona, nakoľko je v rozpore nielen s právnym poriadkom Slovenskej republiky ale aj Európskej únie.

Asociácia policajtov vo výslužbe (VETERAN POLICE SLOVAKIA)®

JUDr. Hristo Gluškov v. r.

prezident

Zväz vojakov Slovenskej republiky

plk. v.v. Ing. Ján Paulech v. r.

štatutárny zástupca

Klub generálov Slovenskej republiky

genmjr. v.v. Ing. František Blanárik v. r.

predseda

Asociácia bývalých spravodajských dôstojníkov

Ing. Jaroslav Gofjár v. r.

predseda